

" باسمه تعالی "

« مقاله پژوهشی »

بررسی و مطالعه برنامه های آموزشی فنی و
حرفه ای استان خراسان شمالی

پژوهشگر :
علی جوینی

" به سفارش سازمان فنی و حرفه ای خراسان شمالی "

سال ۱۳۸۶

مقاله پژوهشی

عنوان گزارش : بررسی و مطالعه برنامه های آموزشی فنی و
حرفه ای استان خراسان شمالی
پژوهشگر : علی جوینی سال ۱۳۸۶

کلید واژه : آموزش های فنی و حرفه ای، کارآموز ، برنامه های آموزشی ، آموزشگران محتوای آموزشی ، پیش دانسته های کار آموزان

بیان مسئله و اهمیت تحقیق : یکی از هدف های اصلی نظام آموزش فنی و حرفه ای تربیت نیروهایی است که بتواند در محیط کار از مهارت های کسب کرده خود در جریان آموزش به طور موفقیت آمیزی بهره برداری کنند و با کارآیی بالا به انجام امور بپردازد. به عبارت دیگر، افزایش کیفیت آموزش فنی و حرفه ای موجب بالا رفتن کارایی و کارآفرینی نیروی انسانی برای کمک به رشد اقتصادی و اشتغال در جهت بهبود کیفیت زندگی مردم می شود. تحقق این هدف در مرحله اول مستلزم شناخت نیازهای بازار کار، کارایی و انعطاف پذیری نظام آموزشی فنی و حرفه ای است . علی رغم نقش کلیدی آموزش فنی و حرفه ای در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور، که مورد اذعان و حتی تاکید اغلب سیاستمداران و صاحب نظران است، به نظر می رسد که این آموزش های گران و پرهزینه از لحاظ پاسخگویی به نیازها و همچنین پاسخ به این سوال اصلی نظام آموزشی که : «چه آموزش هایی که با کیفیت و کمیتی، به چه کسانی و چگونه ارائه شود؟» با مشکل مواجه می شود.

اهمیت بررسی و مطالعه برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان و مهارت های کارآموزان توسط محقق از آنجاست که نتایج این پژوهش می تواند اطلاعات جامعی درباره کم و کیف این آموزش ها بدست دهد که کاربست یافته های این پژوهش توسط متولیان امر می تواند از خسارت های احتمالی در این زمینه جلوگیری بعمل آورد. زیرا پر واضح است که هر ساله خسارت های بسیار زیادی از بابت اتلاف و عدم بازده کافی

سرمایه های به کار رفته برای ارائه این آموزش ها (فنی و حرفه ای) که به علت نقص آموزش به بازده کافی نمی رسد و در نهایت اوقات و فرصت های از دست رفته برای پرورش و توسعه استعداد و علاقه جوانان به کشور وارد می آید و باعث هدر رفتن سرمایه های ملی و شخصی کار آموزان شرکت کننده در دوره های فنی و حرفه ای می گردد. و زمینه دل نگرانی بیشتری برای افراد فراهم می آید .

از سوی دیگر نتایج این تحقیق می تواند اطلاعات جامعی درباره چگونگی و میزان موفقیت دوره های کارآموزی در جهت تحقق هدف ها و نتایج پیش بینی شده برای هر دوره فراهم سازد

و به سوالات ذکر شده ذیل پاسخ منطقی دهد:

آیا هدفهای مورد انتظار دوره ها قابل دسترسی هستند؟ آیا روش های انتخاب شده برای نیل به هدف ها منطقی می باشد؟ آیا امکانات ، تجهیزات ، شرایط و منابع انسانی و فیزیکی مناسب و کافی انتخاب شده اند؟ آیا روش ها (روش های تدریس) صحیح و مناسب بوده اند؟

بدیهی است یافتن پاسخ منطقی برای سوالات فوق الذکر می تواند به تصمیم سازی و تصمیم گیری عقلایی متولیان و برنامه ریزان و مجریان دوره های فنی و حرفه ای استان کمک شایان توجهی بکند.

هدف تحقیق : هدف اساسی این تحقیق بررسی و مطالعه برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان خراسان شمالی می باشد تا بدینوسیله بتوان به کم و کیف مهارت های ایجاد شده کارآموزان و کم و کیف برنامه های آموزشی تدارک دیده شده در مراکز آموزش فنی و حرفه ای پی برد .

هدف های ویژه این پژوهش عبارتند از :

– کشف نارساییهای دوره های آموزشی و انعکاس آن به متولیان او جهت اصلاح و بهبود بخش برنامه ها
– کمک به نیاز سنجی واقعی دوره ها با استفاده از نظر سنجی از صاحبان کار در ارتباط با مهارتهای ایجاد شده در کارآموزان

– ارائه راهکارهای مناسب جهت اصلاح و بازبینی برنامه های آموزشی در دست اجراء سازمان فنی و حرفه ای استان بر اساس نتایج حاصله از تحقیق حاضر و تکامل فعالیت های آموزش آتی مراکز مجری .

سوال و فرضیه های تحقیق (HYPOTHESIS) :

در این پژوهش یک سوالی کلی بشرح ذیل طرح گردیده است که بدنبال آن فرضیه هایی تهیه و تدوین شده است که محقق در این فرضیه ها بدنبال یافتن پاسخ های علمی و منطقی برای سوال اساسی طرح شده در تحقیق می باشد. در این قسمت به معرفی سوال و فرضیه های مذکور می پردازیم :

– سوال اصلی تحقیق :

وضعیت مهارتی کار آموزان شرکت کننده در برنامه های آموزشی فنی حرفه ای چگونه است ؟

سوالات فرعی تحقیق

* آیا مهارتهای ایجاد شده در کارآموزان در دوره های آموزشی فنی حرفه ای پاسخ گوی نیازهای صاحبان کار و بازار کار می باشد ؟

* آیا روشهای تدریس مربیان برای تحقق اهداف و اجرای صحیح دوره ها مناسب بوده است ؟

* آیا محتوی آموزشی دوره ها با پیش دانسته های کارآموزان سازگاری دارد ؟

* آیا کیفیت مهارت های ایجاد شده در کارآموزان که در مراکز آموزشی شهرهای بزرگ یا کوچک استان دوره های آموزشی را گذرانده اند یکسان می باشد ؟
فرضیه ها :

فرضیه ۱- مهارت های بدست آمده کارآموزان در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای توانسته است انتظارات صاحبان را برآورده سازد .

فرضیه ۲ - بین محتوای آموزشی ارائه شده در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای و پیش دانسته های کارآموزان مطابقتی وجود ندارد .

فرضیه ۳- به نظر می رسد برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان (خراسان شمالی) قادر به برآورده ساختن حداقل نیمی (۵۰٪) از انتظارات کارآموزان بوده است .

فرضیه ۴- به نظر می رسد امکانات و تجهیزات و متون آموزشی و ... مورد استفاده در مراکز آموزشی متناسب با نیازهای هر دوره ی آموزشی فراهم شده است .

فرضیه ی ۵- به نظر می رسد روش های تدریس به کار گرفته شده توسط آموزشگران مراکز فنی و حرفه ای در سطح استان از نظر کارآموزان نامناسب بوده است .

جامعه و نمونه آماری و روش نمونه گیری (POPULATION) :

این پژوهش در مورد کلیه مراکز آموزشی که در شهرهای بزرگ و کوچک استان خراسان شمالی مستقر می باشند و دارای مجوز از سوی سازمان فنی و حرفه ای استان یا دستگاه های ذیربط می باشند (و تحت پوشش و مورد تایید آنان می باشند) صورت گرفته است. (تعداد مراکز در حین اجرای طرح ۹ مرکز بوده است) .

جامعه تحقیق مورد نیاز این پژوهش کارآموزانی (اعم از زن و مرد) هستند که از بدو تاسیس استان خراسان شمالی تا کنون (زمان اجرای تحقیق) موفق به شرکت در کلاس های حضوری دوره های فنی و حرفه ای تدارک دیده شده از سوی مراکز فنی و حرفه ای شده اند (که تعداد آنها ۸۰۰ نفر بوده است) و همچنین کلیه ی مدیران مراکز مجری (۹ نفر) و ۲۰۰ نفر از صاحبان کار که از جمع امور صنفی بصورت تصادفی و تلفنی مورد پرسش قرار گرفته اند و مربیان شاغل در مراکز فوق الذکر که دارای کارت مربیگری هستند (این تعداد در حین اجرای طرح ۲۹ نفر بوده اند) نیز جزء جامعه آماری این تحقیق بوده اند.

نمونه آماری و روش نمونه گیری :

پژوهشگر پس از اخذ دقیق تعداد مدیران آموزشی و کارآموزان و مربیان دارای گواهینامه در مراکز مذکور (از مرکز آمار و اطلاعات سازمان فنی و حرفه ای استان اخذ گردیده است) که این تعداد به ترتیب ۹ مرکز آموزشی و ۸۰۰ نفر کارآموز در رشته های متعدد و ۲۹ مربی (در زمان اجرا) می باشد و تعداد ۲۵۸ نفر کارآموز را به اساس فرمول مورگان گزینش و مورد مطالعه قرار داده است . همچنین کلیه مدیران و مربیان مراکز مجری فنی و حرفه ای و تعداد ۴۲ نفر از صاحبان کار که به صورت تصادفی ساده انتخاب گردیده اند و به صورت حضوری و تلفنی مورد پرسش قرار گرفته اند .

لازم به توضیح است که :

– با توجه به اینکه کلیه ی مربیان مراکز مجری در زمان اجرای تحقیق ۲۹ نفر بوده اند لذا به دلیل محدود بودن این جامعه محقق کلیه ی اعضای جامعه (۲۹ نفر) را به عنوان نمونه آماری نیز انتخاب نموده است و اما در مورد صاحبان کار اینگونه عمل شده است که پس از تماس تلفنی و مراجعه حضوری با ۲۰۰ نفر از صاحبان کار و مصاحبه حضوری با آنها فقط ۴۲ نفر از آنان که کارآموزان فنی حرفه ای را به استخدام خود در آورده بودند مورد پرسش قرار گرفتند .

ابزار جمع آوری اطلاعات :

ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش ، پرسشنامه محقق ساخته است .

این تحقیق دارای چهار نوع پرسشنامه به شرح زیر است :

۱- پرسشنامه مخصوص مدیران مراکز مجری ۲- پرسشنامه مخصوص کارآموزان ۳- پرسشنامه مخصوص مربیان مراکز ۴- پرسشنامه مخصوص صاحبان کار

روش تجزیه و تحلیل داده ها :

در این پژوهش ، پس از جمع آوری اطلاعات لازم و تلخیص و تبدیل آن ها به کمیت های عددی، با استفاده از جداولی که در بردارنده مقدار فراوانی (FREQUENCY) درصد (PERCENT) و نوع پاسخ است، به تجزیه و تحلیل یافته ها پرداخته شده است. بدین ترتیب که اظهار نظر آزمودنی ها (کارآموزان، مدیران مجری، مربیان مراکز و صاحبان کار) ابتدا با استفاده از روش های آمار توصیفی (اعلام درصد، فراوانی ، نمودارها و ...) مورد تجزیه و تحلیل توصیفی قرار گرفته است . آنگاه به منظور بررسی رابطه احتمالی بین متغیرهای تحقیق و آزمون فرضیه ها از روش های آمار استنباطی (آزمون مجذور خی) استفاده شده است .

آزمون فرضیه ها :

فرضیه (۱) مهارت های بدست آمده کارآموزان در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای توانسته است انتظارات صاحبان کار را برآورده سازد .

جدول شماره : محاسبات آماری مجذور خی مربوط به فرض ۱ تحقیق

CHI – SQUIRECA χ^2_0	DF	آلفای (A)	جدول	(χ^2 خی دو جدول)
۱۶/۷۸	۴	۰/۰۱		۱۳/۲۸

تفسیر : با توجه به اینکه مجذور خی مشاهده شده ۱۶/۷۸ =

χ^2_0 بزرگتر از مجذور خی مبین جدول ($\chi^2=13/28$ جدول) در سطح

۰/۰۱ و با درجه آزادی ۴ می باشد بنابراین به احتمال ۹۹

درصد بین مهارت های بدست آمده کارآموزان در دوره های آموزشی و انتظارات صاحبان کار رابطه ی معنی داری به چشم می خورد بنابراین فرض تحقیق مورد تایید قرار گرفته و به احتمال ۹۹ درصد مهارت های به دست آمده ی کارآموزان در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای توانسته است انتظارات صاحبان کار را بر آورده سازد .

فرضیه (۲) بین محتوای آموزشی ارائه شده در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای و پیش دانسته های کارآموزان مطابقتی وجود ندارد.

CHI – SQUIRECA x^2o	DF	آلفای (A)	جدول	X^2 جدول
۷/۷۸۶	۲	۰/۰۵		۵/۹۹

با توجه به جدول فوق و مقایسه ی محاسبه شده که برابر ۷/۷۸ می باشد با خی دوی جدول با درجه ی آزادی ۲ که برابر ۵/۹۹ می باشد (چون خی دوی محاسبه شده بزرگتر از خی دوی جدول می باشد) با ۹۵% اطمینان می توان گفت رابطه ی معناداری وجود دارد بنابراین فرض H مورد قبول بوده یعنی فرضیه ی ۲ که می گوید بین محتوای آموزشی ارائه شده در دوره های آموزش فنی حرفه ای و پیش دانسته های دانش آموزان مطابقتی وجود ندارد پذیرفته می شود.

فرضیه (۳) به نظر می رسد برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان قادر به برآورده ساختن ۵۰% از انتظارات کارآموزان بوده است .

CHI – SQUIRECA x^2o	DF	آلفای (A)	جدول	X^2 جدول
۱۷/۶۴	۱	۰/۰۱		۶/۶۳۵

با توجه به این که خی دوی محاسبه شده برابر ۱۷/۶۴ با درجه آزادی ۱ می باشد و مقایسه ی آن با خی دوی مبین جدول

که برابر ۶/۶۳۵ است لذا مشاهده می گردد که خی دوی محاسبه شده خیلی بزرگتر از خی دوی جدول است. لذا فرض H^1 مورد قبول واقع می گردد و با اطمینان ۹۹٪ می توان قضاوت کرد که برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان خراسان شمالی توانسته است حداقل ۵۰٪ از انتظارات کارآموزان را برآورده سازد .

فرضیه (۴) به نظر می رسد امکانات و تجهیزات آموزشی و ... مورد استفاده (امکانات موجود) در مراکز آموزشی متناسب با نیازهای هر دوره ی آموزشی (امکانات مورد انتظار) فراهم شده است .

CHI – SQUIRECA χ^2_0	DF	آلفای (A)	X^2 جدول
۵/۶۷	۴	۰/۰۱	۱۳/۲۸

تفسیر : با توجه به نتایج حاصله از جدول شماره ۷ (نظر خواهی از مربیان در ارتباط با فضای کلاس) ، جدول شماره ۸ (نظر خواهی در ارتباط با فضای کارگاهی) ، جدول شماره ۹ (نظر خواهی در ارتباط با پاسخ گو با پاسخ گو نبودن تجهیزات آموزشی با نیازهای هر دوره) و جدول شماره ۱۰ این تحقیق (در خصوص کیفیت تجهیزات کارگاهی) از یک سو و محاسبات آماری جدول فوق ، چون مجذور خی محاسبه شده $\chi^2_0 = ۵/۶۷$ و کوچکتر از خی مبین جدول ($X^2 = ۱۳/۲۸$ جدول) در سطح ۰/۰۱ و با درجه آزادی ۴ می باشد بنابراین به احتمال ۹۹٪ فرض تحقیق رد می گردد یعنی این ادعا که امکانات و تجهیزات آموزشی مورد استفاده (امکانات موجود) در مراکز آموزشی متناسب با نیازهای هر دوره ی آموزشی فراهم شده است رد می شود و فرض خلاف پذیرفته می شود یعنی : به احتمال ۹۹٪

امکانات و تجهیزات آموزشی مورد استفاده در مراکز آموزشی متناسب با نیازهای هر دوره فراهم نشده است و امکانات و تجهیزات آموزشی موجود در مراکز پاسخ گوی نیازهای مورد انتظار هر دوره نمی باشد .

– فرضیه ۵ : به نظر می رسد روش های تدریس به کار گرفته شده توسط مربیان مراکز فنی حرفه ای در سطح استان از نظر کارآموزان نامناسب بوده است .

– آیا از روش تدریس مربیان خود راضی هستند ؟

گزینه ها	فراوانی مورد انتظار E	فراوانی های مورد مشاهده O	CHI – SQUIRECA x^2o
بلی	۱۲۶/۵	۵۰	۹۲/۵۲
خیر	۱۲۶/۵	۲۰۳	

– $A = ۰/۰۱$ $DF=۱$ $= ۶/۶۳$ جدول X^2

– تفسیر : با توجه به این که در مقابل سوال (آیا از روش تدریس مربیان خود راضی هستید ؟)

۸۰/۲٪ کارآموزان اعلام نارضایتی کرده اند فراوانی های مشاهده شده در جدول فوق نیز موید این ادعا است. از طرفی جدول محاسبه ی مجذور خی نشان می دهد که مجذور خی مشاهده شده ($x^2O = ۹۲/۵۲$) بزرگتر از مجذور خی مبین جدول ($x^2O = ۶/۶۳$ جدول) در سطح ۰/۰۱ و با درجه آزادی ۱ می باشد بنابراین به احتمال ۹۹٪ می توان گفت : که رابطه ی معنی داری بین فراوانی های مشاهده شده و فراوانی های مورد انتظار به چشم می خورد و چون جهت پاسخ آزمودنی های به سمت و سوی عدم رضایت از روش های تدریس به کار گرفته توسط مربیان می باشد بنابراین . فرض نامناسب بودن روش تدریس به کار گرفته شده توسط مربیان (طبق دیدگاه کارآموزان) تایید می گردد و می توان نتیجه گرفت که به

احتمال ۹۹٪ روش های تدریس به کار گرفته شده توسط آموزشگران مراکز فنی حرفه ای در سطح استان از نظر کارآموزان نامناسب بوده است .

سایر یافته های تحقیق :

– ۷۲٪ مربیان اعلام داشته اند که سرفصل های مهارتی دوره های مختلف متناسب با نیاز بازار کار می باشند .

– ۵۹/۷٪ آموزشگران اظهار داشته اند که فضای آموزشی کلاس ها برای برگزاری دوره ها کافی است .

– ۵۱/۷٪ مربیان اعلام داشته اند که فضای کارگاهی که در آن مشغول مهارت آموزشی هستند کفایت فعالیت ها را می نماید .

– تقریباً ۴۹٪ آنان معتقدند که تجهیزات آموزشی که در اختیار آنان قرار گرفته شده است پاسخگوی نیازهای آموزشی آنان می باشد .

– ۹۳/۳٪ از مربیان اظهار داشته اند در مراکز امکان استفاده از اینترنت برای آنان فراهم نشده است .

– ۸۲/۸٪ از مربیان اعلام داشته اند در انتهای دوره علاقه کافی نسبت به حرفه مورد نظر در کارآموزان ایجاد می گردد .

– ۷۰/۴٪ از مربیان گفته اند که در پایان دوره روحیه تلاش و امید به آینده در کارآموزان افزایش می یابد .

– ۸۸/۴٪ از مربیان اعلام داشته اند که کارفرمایان به توانمندی کارآموزان شرکت کننده در دوره های مختلف اطمینان دارند .

– ۶۴/۴٪ از کارآموزان اعلام داشته اند که آموزش های ارائه شده در مراکز منطبق با اطلاعات و توانمندی های قبلی آنان نمی باشد .

– ۶۱/۳٪ از کارآموزان گفته اند که فضای آموزشی مراکز پاسخگوی نیاز آنها نمی باشد .

– ۸۰/۲٪ از کارآموزان از روش های تدریس آموزشگران خود رضایت ندارند.

بحث و نتیجه گیری :

– تحلیل آماری داده ها برای پاسخ دادن به سوال های پژوهشی به نتایجی که در پی می آید منتهی شده است بر اساس نخستین فرضیه ی پژوهشی نتایج این تحقیق درباره ی رابطه بین (مهارتهای به دست آمده ی کارآموزان در دوره ای آموزشی) و (انتظارات صاحبان کار) حاکی از آن است که رابطه ی معنی داری بین دو متغیر فوق به چشم می خورد یعنی با تایید این فرض (فرض ۱) نشان داده شد که مهارتهای به دست آمده ی کارآموزان در دوره های آموزش فنی و حرفه ای توانسته است انتظارات صاحبان کار را برآورده سازد نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش های فرشاد (۱۳۷۴) نیز همخوان است که نشان داده است که :

– آموزش های نظری و عملی دوره های فنی و حرفه ای توانایی لازم را در فارغ التحصیلان دوره های فنی و حرفه ای ایجاد می کند.

– نتایج این پژوهش درباره ی رابطه بین محتوای آموزشی ارائه شده در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای و پیش دانسته های کارآموزان نشان می دهد که میان دو متغیر مذکور رابطه ی معناداری وجود دارد یعنی بین محتوای آموزشی ارائه شده در دوره های آموزشی و حرفه ای و پیش دانسته های کارآموزان سازگاری وجود ندارد .

– با توجه به نظریه ی آزوبل در آموزش، یادگیری اصیل، همان یادگیری معنی دار است منظور وی از یادگیری معنی دار

این است که مطالب معنی دار به مطالب یاد گرفته شده ی قبلی مربوط می شوند در حالی که مطالبی که به صورت طوطی وار آموخته می شوند به طور پراکنده و بدون ارتباط با یکدیگر در ذهن انباشته می گردند . بنابراین اگر یادگیرنده بتواند مطالب جدید را به مطالبی که قبلاً آموخته است مرتبط سازد یادگیری او به نحو معنی دار انجام می گیرد اما اگر اطلاعات جدید را بر اثر تکرار و تمرین حفظ کند بدون اینکه ارتباط آن را با مطالبی که قبلاً آموخته است بیاید یادگیری او جنبه ی طوطی وار دارد .

– به طور کلی برای یادگیری معنی دار یادگیرنده باید رفتار ورودی (پیش دانسته ها) لازم را برای آموختن دانش و مهارت جدید داشته باشد و رفتار ورودی (پیش بایسته ها و پیش دانسته ها) به آمادگی فرد برای یادگیری هدف های آموزشی اشاره می کند به سخن دیگر آنچه را یادگیرنده قبلاً آموخته است که برای یادگیری مطالب تازه پیش نیاز محسوب می شود و نیز در تجارب مثبت و منفی حاصل از آموخته های قبلی او را که بر یادگیری مطلب تازه موثرند رفتار ورودی او می نامیم (بنا به گفته ی بلوم ۱۹۸۲ ترجمه ی سیف ۱۳۶۳) اگر پیش نیازهای حقیقی یک تکلیف یادگیری مشخص باشند چنانچه یادگیرندگان فاقد این پیش نیازها باشند هیچ گونه کوشش و ترغیب و پاداشی نخواهد توانست آنان را وادارد تا تکلیف مورد نظر را به حد کافی یاد گیرد .

– بنابراین چون پیش دانسته های قبلی در حکم یک پل ارتباطی بین یادگیرنده و دستیابی وی به محتوای آموزشی (دانش یا مهارت جدید) است . لذا برنامه ریزان و متولیان آموزش های فنی و حرفه ای باید ترتیبی اتخاذ نمایند که محتوای آموزشی و مهارتهایی را طراحی نمایند که با

قابلیت ها و توانمندی ها و دانش و مهارت قبلی شرکت کننده در دوره های آموزشی سازگاری داشته باشد .

- فرض ۳ این تحقیق عبارت بود از : به نظر می رسد برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان قادر به برآورده ساختن حداقل ۵۰٪ از انتظارات کارآموزان بوده است .

- نتایج تحلیل داده های به دست آمده از آزمون فرض فوق نشان داد که فرض مورد نظر مورد تایید قرار گرفته است یعنی برنامه های آموزشی فنی و حرفه ای استان خراسان شمالی توانسته است حداقل ۵۰٪ از انتظارات کارآموزان را برآورده سازد .

- یافته های حاصل از آزمون فرض ۶ نشان داد که بین کیفیت مهارتهای به دست آمده در کارآموزان و اندازه ی شهرها (بزرگی و کوچکی آنها در رابطه ی معناداری به چشم نمی خورد .

- نتایج حاصله از تحقیق حاضر نشان داده است که : به احتمال ۹۹٪ روشهای تدریسی به کار گرفته شده توسط آموزشگران مراکز فنی و حرفه ای در سطح استان از نظر کارآموزان دوره نامناسب تلقی شده است (فرض ۵)

- در این فرضیه روش در مقابل واژه ی لاتینی METHOD (متد) به کار گرفته است و واژه ی متد در فرهنگ فارسی معین و فرهنگ انگلیسی به فارسی آریان پور به روش ، شیوه ، راه ، طریقه ، طرز و اسلوب معنی شده است به طور کلی (راه انجام دادن هر کاری) را روش گویند . روش تدریس نیز عبارت از راه منظم ، با قاعده و منطقی برای ارائه ی درس می باشند .

- با عنایت به اینکه روش تدریس (آموزش) و یادگیری به هم وابسته اند یعنی یادگیری هدف است و آموزش وسیله ی

رسیدن با این هدف بنابراین بر آموزشگران فرض است که از روش های تدریس نوین و نظریه های آموزشی غافل نباشند زیرا نظریه های آموزشی راههایی را مورد بررسی قرار می دهند که در آن شخصی (معلم) شخص دیگری (یادگیرنده) را تحت تاثیر قرار می دهد و سبب می شود که او چیزی یاد بگیرد (گیج ۱۹۷۲) یکی از مدل های آموزشی که باعث می شود فعالیت های آموزشی معلم را به طور نظام دار در یک رشته مراحل متوالی و منطقی ارائه دهد مدل عمومی آموزش (GENERAL TEACHING MODEL) است .

این مدل ابتدا بوسیله ی رابرت گلیزر (۱۹۶۲) ایجاد شد و بعدها توسط دیگران از جمله جان دی چکو (۱۹۶۸) و راجر رابینسون (۱۹۷۱) و گیج و برلایندر (۱۹۸۴) در آن تغییراتی داده شد. این مدل فعالیت های عمده ی معلم را به هنگام تدریس در ۵ مرحله : (فعالیت های پیش از آموزش ، فعالیت های پیش از آموزش و در ضمن آموزش، فعالیت های ضمن آموزش ، فعالیت های ضمن آموزش و پس از آموزش و فعالیت های پس از آموزش) معرفی می کند که با توجه به این که آموزش گران و مربیان رکن اساسی در فرایند یاددهی - یادگیری به حساب می آیند جهت جلوگیری از هدر رفتن سرمایه های ملی و سرمایه های فردی در آموزش های فنی و حرفه ای بر مسئولین فنی و حرفه ای فرض است که در تدارک دوره ها روش های تدریس نوین و نظریه های آموزشی و معرفی مدل های آموزشی برای مربیان و آموزشگران کوشا باشند.

و در نهایت نتایج تحلیل داده های به دست آمده از فرض ۶ این پژوهش نشان داده است که امکانات و تجهیزات مورد استفاده در مراکز آموزشی متناسب با نیازهای هر دوره فراهم نشده است .

- یکی از موانع عمده ای که بر سر راه آموزش های فنی و حرفه ای و تحقق اهداف آن وجود دارد گرانی آموزش های فنی و حرفه ای به دلیل بالا بودن هزینه های تهیه و تدارک تجهیزات، امکانات و ابزار کار اینگونه آموزش ها است . بدیهی است بهترین راه نجات و رهایی از این مشکل ایجاد پیوند میان آموزش فنی و حرفه ی و صنعت و بازار کار است این امر علاوه بر این که امکان نیاز سنجی واقعی و پیش بینی نیازهای صنعت برای تنظیم محتوای آموزشی را فراهم می آورد در کاهش هزینه های تهیه امکانات و تجهیزات و ابزار کار نیز موثر است .

پیشنهادها : با توجه به نتایج حاصله از تحقیق حاضر پیشنهادات زیر توصیه می گردد :

۱- با عنایت به اینکه (به استناد فرض ۲) محتوای آموزشی و مهارتهای ارائه شده در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای با پیش دانسته های کارآموزان سازگاری ندارد، برنامه ریزان و متولیان امر باید ترتیبی اتخاذ نمایند که سرفصل ها و محتوای آموزشی و مهارت هایی طراحی نمایند که با قابلیت ها و توانمندی ها و دانش قبلی شرکت کننده در هر دوره ی آموزشی سازگاری داشته باشد .

۲- با توجه به اینکه کارآموزان از روش های تدریس به کار گرفته شده توسط آموزشگران در سطح استان رضایت نداشتند (طبق آزمون فرض ۵) لذا تدارک دوره های بازآموزش و نو آموزی تحت عنوان (روشهای نوین تدریس و یادگیری) ، (سنجش و اندازه گیری از آموخته های کارآموزان) کارگاهها و سمینارهای آموزشی یاددهی - یادگیری و ... برای آموزشگران و مربیان از سوی سازمان فنی و حرفه ای استان الزامی به نظر می رسد .

۳- عدم تناسب امکانات، تجهیزات و فضای کالبدی موجود در مراکز آموزشی با نیازهای دوره های آموزشی (نتیجه ی حاصل از فرض ۶) اعتبار سنجی مجدد مراکز و تعیین سطح اعتبار علمی به منظور توسعه ی کمی و کیفی آن را توسط سازمان فنی و حرفه ای الزامی ساخته است .

۴- با توجه به اینکه از کل صاحبان کار مورد پرسش قرار گرفته شده (۲۰۰ نفر) در این تحقیق فقط ۴۲ نفر آنها در مراکز صنعتی خود کار آموزان آموزش دیده را به استخدام خود در آورده اند (یعنی ۲۱ درصد) لذا توصیه می گردد دلایل عدم بکارگیری (استخدام) کارآموزان آموزش دیده (۷۹ درصد دیگر) توسط صاحبان کار، بوسیله محقق دیگری مورد بررسی علمی قرار گیرد .

۵- ارائه نتایج پژوهش های انجام شده در ارتباط با آموزش های فنی و حرفه ای در جلسه ی گردهمایی مربیان، برنامه ریزان و مدیران مراکز جهت اصلاح روند فعلی و بهبود وضعیت موجود توسط مجریان طرح های تحقیقاتی از ضروریات است .

۶- توصیه و تاکید به مدیران مراکز مجری دوره ها توسط مسئولین امر جهت تجهیز مراکز آموزشی به فناوری جدید اطلاعات علی الخصوص شبکه ی اینترنت (با توجه به اینکه ۹۳/۳٪ از مربیان اظهار داشته اند که امکان استفاده از اینترنت برای آنها فراهم نشده است)

۷- برقراری پل ارتباطی بین مراکز آموزشی و بازار کار (صاحبان کار) به منظور به روز آوری و بهینه سازی سرفصل ها، محتوای آموزشی و مهارتها و تطبیق دانش ها و مهارتهای قابل ارائه در دوره ها با نیازهای اعلام شده صاحبان کار .

۸- با توجه به نتایج حاصله از فرضیه ۵ تحقیق چون روش های تدریس به کار گرفته شده توسط مربیان نامناسب بوده است لذا پیشنهاد می گردد دلایل عدم رضایت از تدریس مربیان به عنوان یک موضوع جدید پژوهش در مراکز فنی و حرفه ای استان توسط پژوهشگر دیگری مورد بررسی علمی قرار گیرد .

فهرست منابع :

- ۱- رضایی ، منیره ، مجموعه مقالات همایش ملی مهندسی اصطلاحات در آموزش و پرورش، تهران ، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت ، ۱۳۸۱ .
- ۲- ولی نژاد ، سیما ، چکیده تحقیقات ، تهران ، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت ، ۱۳۷۴ .
- ۳- آقازاده ، احمد ، مسائل آموزش و پرورش ایران ، تهران ، انتشارات سمین ، ۱۳۸۶ .
- ۴- مرجانی ، مهناز، سیر تکوینی فنی و حرفه ای در ایران ، تهران ، وزارت آموزش و پرورش، معاونت فنی و حرفه ای ، ۱۳۷۳ .
- ۵- توما ، ژان ، مسائل جهانی آموزش و پرورش ، ترجمه احمد آقازاده ، تهران ، مرکز نشر دانشگاهی ، ۱۳۶۳ .
- ۶- قاسمی پویا ، اقبال ، مدارس جدید در دوره ی قاجاریه ، تهران ، نشر دانشگاهی ، ۱۳۷۷ .
- ۷- قاسمی پویا ، اقبال ، در جست و جوی مبانی نظری و رویکردی کارساز برای آموزش های فنی و حرفه ای، تهران ، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت ، ۱۳۸۱ .
- ۹- خلاق ، علی اصغر ، اصلاح آموزش و پرورش فنی و حرفه ای ایران (درسهایی از آموزش فنی و حرفه ای استرلیا) ، تهران ، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت ، ۱۳۸۱ .
- ۱۰- خلاق ، علی اصغر ، مفهوم نظام کارآمدی در آموزش فنی و حرفه ای، فصلنامه تعلیم و تربیت ، شماره ۱ ، بهار ۱۳۷۹ .
- ۱۱- معیری، محمد، مسائل آموز و پرورش ایران ، تهران ، چاپخانه سپهر ، ۱۳۷۳ .
- ۱۲- نشریه مهارت وابسته به سازمان فنی و حرفه ای کشور ، شماره های ۵۰ ، ۵۹ ، ۴۸ ، ۴۱ ، ۴۹ ، ۴۴ .
- ۱۳- مبانی اعتبار بخشی در نظام آموزش فنی و حرفه ای (جزوه آموزشی) ، دفتر موسسات کارآموزش آزاد و مشارکتهای مردمی .
- ۱۴- شریعتی ، پاشاحسن ، روشهای تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری، تهران ، انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۸۵ .
- ۱۵- سعیدی کیا ، مرتضی ، کارآفرینی ، تهران ، امیرکبیر ، ۱۳۸۳ .